

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۴۲۱

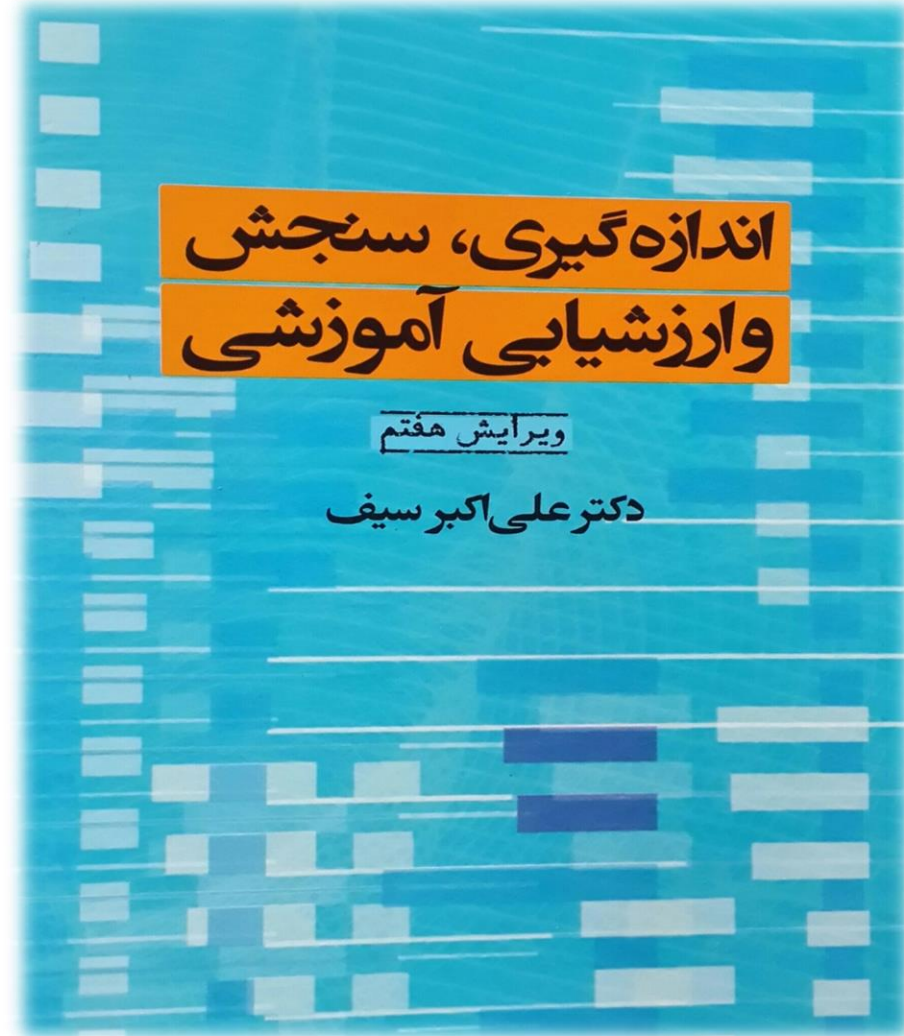
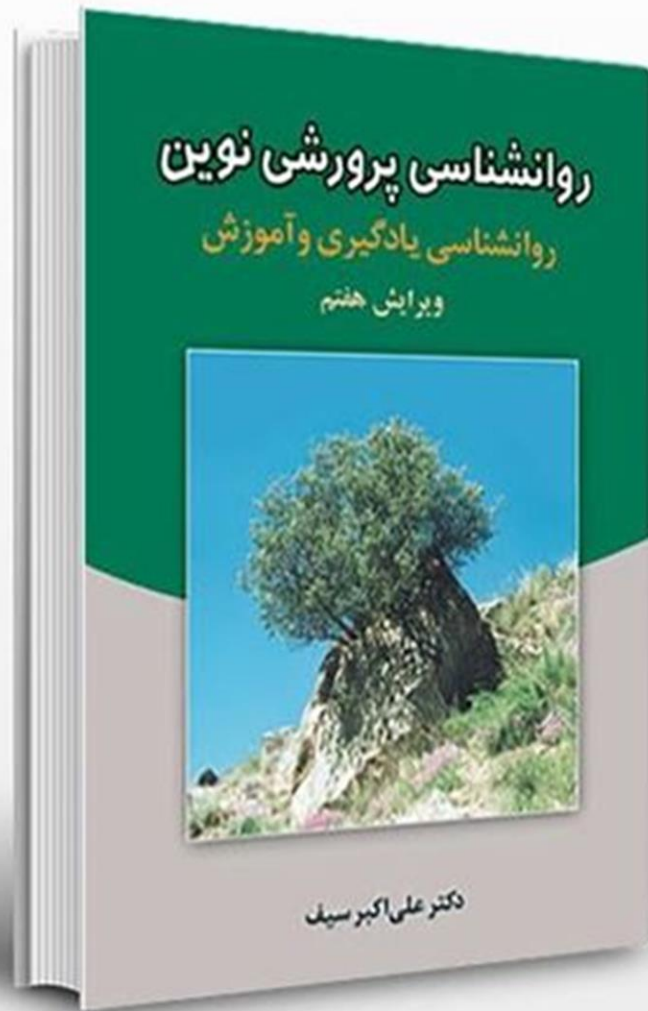
کارول ا. کارت رایت
جی کارت رایت

پرورش مهارت های مشاهده

ولی الله نعمتی

ho3einimehrhojjat@gmail.com

فصل چهاردهم : سنجش مشاهده ای

فصل پانزدهم : سنجش رفتاری

فصل بیستم : آموزش به کمک تغییر رفتار

ho3einimehrhojjat@gmail.com

carol cartwright & philip cartwright

مشاهده

ضرورت

اگر خواهان آن هستید که در کارتان با کودکان موفق باشید
باید همچون کارآگاهان عمل کنید.

یعنی باید به دنبال داده های تشخیصی ،

حقایق درباره مشکلات کودکان ، یادداشت های بالینی و

مدارک آموزشی و نتایج آزمون ها باشید

تا بتوانید به کمک آنها تصمیمات هوشمندانه ای اتخاذ کنید.

مشاهده ، فرآیند منظم نظارت و ثبت رفتار به منظور

اخذ تصمیمات آموزشی یا اداری و دیگر خدمات

مربوط به کودک است.

مشاهده از طریق یاری رساندن دست اندرکاران امور

کودکان در گرفتن تصمیمات مورد نیاز ، بر کلّ فرآیند

آموزش و مدیریت سایه می اندازد.

فهرست تصمیمات کلی عناصر درگیر فعالیت های مربوط به خدمات کودک

این تصمیمات تنها به کلاس درس سنتی محدود نمی شود
بلکه در زمین بازی ، خانه ، کلینیک ، مرکز مراقبت روزانه یا هر
کجا که کودکان و بزرگسالان با هم تعامل می کنند کاربرد دارند.

**معلّمان و
دست اندرکاران
امور کودکان
نیاز دارند :**

چه چیزی را درس بدهند یا مشاهده کنند؟

اهداف یا مقاصد یک فعالیت در چه توالی قرار گیرند؟

کدام فعالیت ها انجام دهند؟

چگونگی تنظیم زمان در اختیار؟

چگونگی ارائه موارد یا موضوعاتی که به کار می برند ؟

چگونگی اداره رفتار در این موقعیت و دیگر موقعیت؟

چه چیزی را باید ارزیابی کنند؟

چگونگی مرتب کردن محیط فیزیکی؟

چگونگی تقسیم بندی کودکان برای انجام فعالیت های مختلف؟

آیا به کمک اشخاص مطلع نیاز دارند یا خیر؟

ویژگی ها

characteristics

فرآیند ها

processes

استنباط ها

inferences

رفتار

BEHAVIOR

ho3einimehrhojjat@gmail.com

روش های مشاهده ای ، به « چیزی » برای مشاهده کردن نیاز دارند.

این « چیز » رفتار است.

یعنی هر چه قابل دیدن ، شنیدن ، شمارش یا اندازه گیری باشد.

همه انسان ها دائماً رفتاری از خود بروز می دهند.

تعداد رفتارهایی که هر فرد در طی روز ظاهر می سازد خیره کننده است و

آنچه مهمتر است این است که رفتارها ، قابل رؤیت هستند و می توانند مشاهده شوند.

رفتارها به صورت جادویی اتفاق نمی افتند

و از عوامل مختلفی ناشی می شوند.

رفتارها به خودی خود اتفاق نمی افتند.

قبل از رفتار چیزی اتفاق می افتد

که پاسخ یا رفتار خاصی را در فرد بر می انگیزد.

بنابراین می توانیم با قاطعیت بگوییم بعضی از رفتارها

، نتایج قابل مشاهده ویژگی های مقتضی در افراد یا

فرآیندهای خاص موجود در درون افراد هستند.

بعضی از رفتارها نتیجه مستقیم عوامل یا افراد دیگر در

محیط کودک است.

تعریف های رفتار در روانشناسی :

(۱) پاسخ قابل مشاهده

(۲) هر فعالیت و عملی که موجود زنده انجام می دهد

و متضمن کارهای بدنی و پنهان، اعمال فیزیولوژیک،

عاطفی و عقلی می باشد.

(۳) یک بازتاب یا مجموعه بازتاب های فرد نسبت به یک وضع

(۴) روش کار شخص در یک وضع و موقعیت خاص و معین

(آنچه شخص انجام می دهد.)

تمام آنچه از ما سر می زند رفتار است.

رفتار عبارت است از:

۱- آنچه که کودک انجام می دهد.

۲- قابل مشاهده است.

۳- قابل شمارش است.

۴- قابل تغییر است.

کودک من :

- به جای انجام دادن تکالیف مدرسه، تلویزیون نگاه می کند و به بازی های کامپیوتری می پردازد.

- وقتی از مدرسه برمی گردد، لباس هایش را روی زمین پخش می کند.

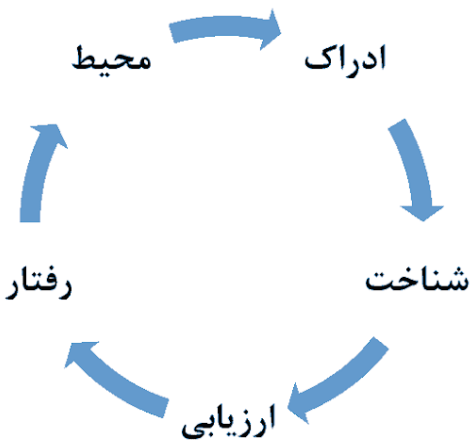
- در اتاق را محکم می بندد.

- هنگام عبور از خیابان دست های من را می کند و می دود.

- با صدای بلند حرف می زند و داد می کشد.

- موهایش را می کشد.

- هنگام عصبانیت، ناسزا می گوید.

ویژگی های رفتار :

(۱) رفتار ، یک اقدام و عمل است. مانند: دیر آمد و فریاد کشید

(۲) یک صفت یا ویژگی است. مانند: عصبانیت و مهارت

(۳) رفتار ، عملی است قابل مشاهده و فیزیکی که دست کم از یکی از سه جهت (فراوانی، تداوم و شدت)

قابل تشخیص، و اندازه گیری و نمایش در قالب یک کمیت عددی باشد.

(۴) چون رفتار ، جنبه فیزیکی دارد پس قابل حس و مشاهده است و چیزی که مشاهده شود قابل توصیف و ثبت است.

(۵) رفتار از محیط تأثیر می پذیرد و بر آن تأثیر می گذارد.

(۶) رفتار آدمی به دو صورت آشکار و پنهان اتفاق می افتد :

رفتار آشکار، رفتاری است که دیگران می توانند آن را از طریق یکی از حواس خود دریافت کنند و

رفتار پنهان آن است که فقط خود شخص رفتارش را درک می کند ؛ مانند فکر کردن .

LEARNING

رفتارها به دو دسته تقسیم می شوند :

آشکار (Overt) و پنهان (Covert)

رفتار آشکار: اعمالی که مستقیماً قابل مشاهده اند. مثل : صحبت کردن، نوشتن، راه رفتن و

رفتار پنهان: اعمال درونی فرد که به طور مستقیم قابل مشاهده نیستند. مثل : تفکر ، تخیل و

برای کسب اطلاع از میزان یادگیری فرد به رفتار قابل مشاهده
یا به اصطلاح دقیق تر به عملکرد (Performance) او مراجعه می کنیم.

تفاوت رفتار و عملکرد	
رفتار	عملکرد
هرگونه عمل شخص	نتیجه عمل فرد که در ارزشیابی از میزان یادگیری او استفاده می شود.
	گایه : عملکردها رفتارهایی هستند که بر حسب تاثیرشان دسته بندی می شوند. مثلاً: عملکرد سرخاراندن یا عملکرد حلّ مسأله دانش آموز
	عملکرد محصول یادگیری است. (ما با مشاهده تغییرات حاصل در عملکرد شخص استنباط می کنیم در او یادگیری اتفاق افتاده)

هیلگارد : تفاوت بین یادگیری و عملکرد ؛ تفاوت بین :

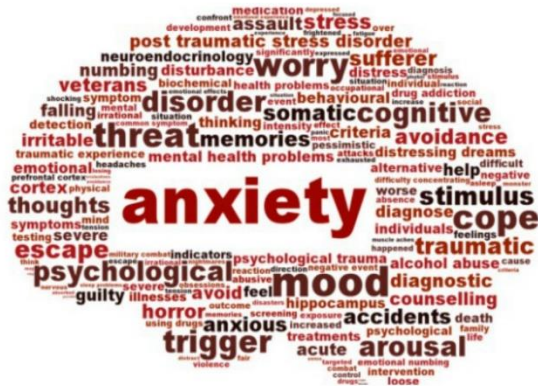
دانستن چگونه انجام دادن کاری (یادگیری) و انجام دادن آن کار (عملکرد) است.

بنابراین، عملکرد فرد ممکن است همیشه شاخص نسبتاً درستی از یادگیری او نباشد.

مثلاً: کاهش عملکرد دانش آموز بر اثر اضطراب

عوامل مؤثر بر رفتار فردی

توارث

محیط پیش از تولّد

محیط بعد از تولّد

Behavior

رفتار نشانه یادگیری است.

فرآیندها ، مبنای رشد هستند.

رشد کودک از شیرخوارگی تا بلوغ به تعدادی از فرآیندهای بیرونی و درونی بستگی دارد.

هر رفتاری مصداقی از یک فرآیند و

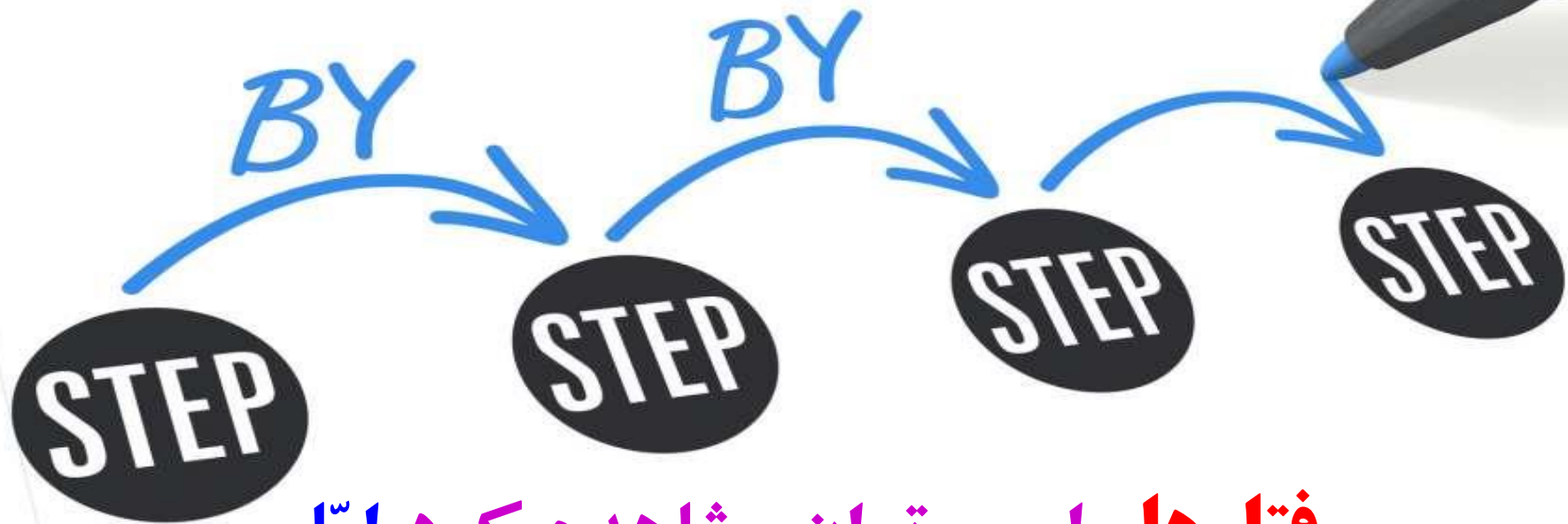
بیانگر وضعیت آن فرآیند در آن زمان خاص است.

ho3einimehrhojjat@gmail.com

فرآیند ، هر فعالیت درونی و غیر قابل مشاهده

فیزیکی شناختی یا هیجانی است.

رفتارها را می توان مشاهده کرد اما

فرآیندها را نمی توان به صورت مستقیم مشاهده کرد.

جواد دانش آموز کلاس اول است.

او وقت و تلاش زیادی را صرف برنامه خواندن می کند تا خزانه لغات بصری اش را توسعه دهد.

افزایش گنجینه لغات بصری « فرآیند » است.

گسترش خزانه لغات بصری به عنوان یک فرآیند مستقیماً قابل مشاهده نیست.

ما نمی توانیم به او نگاه کنیم و بگوییم او گنجینه لغات وسیع یا محدودی دارد.

با مشاهده رفتارهای قابل مشاهده مرتبط با گنجینه لغات بصری می توانیم به آن پی ببریم.

مثلاً: اگر کارت هایی را که لغات خاصی روی آن نوشته شده به اونشان دهیم و او لغات را به شکل صحیح و بدون دشواری تلفظ کند.

با مقایسه رفتار جواد قبل از چندین هفته کار با کارت ها و پس از آن،

نشان خواهد داد که **فرآیندی** اتفاق افتاده است.

Generalization - Discrimination

فرآیندهای «تعمیم» و «تمیز» در کسب شایستگی های زبان

فرآیندهای تعمیم و تمیز را نمی توان به طور مستقیم مشاهده کرد.

رفتارهای مرتبط با تمیز

- (۱) هر وقت تصاویر یک گاو و یک اسب را که اندازه و رنگ مشابهی دارند به کودک نشان دهند او هر کدام را به درستی نام گذاری می کند.
- (۲) هر وقت مجموعه ای از تصاویر دوتایی را به کودک نشان دهند و او می تواند بگوید که آیا تصاویر موجود در هر جفت یکسان هستند یا خیر.

رفتارهای مرتبط با تعمیم

- (۱) کودک وقتی به تصاویر یک مجله نگاه می کند ، صندلی ها را بدون توجه به اندازه ، رنگ یا مدل آنها به نحو صحیحی نام گذاری می کند.
- (۲) هر وقت کودک در بیرون مشغول بازی باشد و با یک سنگ مواجه شود ، بدون توجه به اندازه ، رنگ و یا نژاد سنگ می گوید : این سنگ است.

CHARACTERISTICS OF Behaviour

ویژگی نوعی آمادگی برای رفتار کردن

به شیوه ای خاص تحت شرایط معینی است.

آمادگی به صورت مستقیم قابل مشاهده نیست اما رفتارها را می توان مشاهده کرد.
ویژگی در اخذ بسیاری از تصمیمات مفید است.

دانستن خصوصیات یک کودک معین یا به عبارت دیگر

آشنایی با آمادگی او به عمل کردن به شیوه ای خاص ،

از تعداد فعالیت ها یا موادی که به لحاظ منطقی برای

کار با کودک به کار می روند ، **کاهش می دهد.**

characteristics of behavior

- ۱- حمید با خود توپی به مدرسه آورد. موقعی که معلّم به او گفت که آن را داخل میزش بگذارد ، او به اعتراض گفت : من نمی توانم آن را آنجا بگذارم چون کسی آن را بر خواهد داشت.
- ۲- حمید در کتابخانه نشسته بود و به کتابی درباره ماشین نگاه می کرد. پسری در کنارش نشسته بود. حمید کتاب را محکم در دست گرفت و گفت : به این کتاب دست نزن.
- ۳- کودک دیگری یک مداد از میز حمید برداشت تا تنها یک دقیقه از آن استفاده کند ، حمید پایش را به سختی به زمین می کوبد و می گوید : مال من است ، آن را سر جایش بگذار.

اینها و دیگر رفتارهای مشابه حمید ،

او را به عنوان پسری که به لوازش بیش از حد توجه دارد توصیف می کند.

ویژگی افراد خلاق

ho3einimehrhojjat@gmail.com

خارج از چارچوب
می اندیشند

با قلبشون فکر میکنند

از قوانین پیروی
نمی کنند

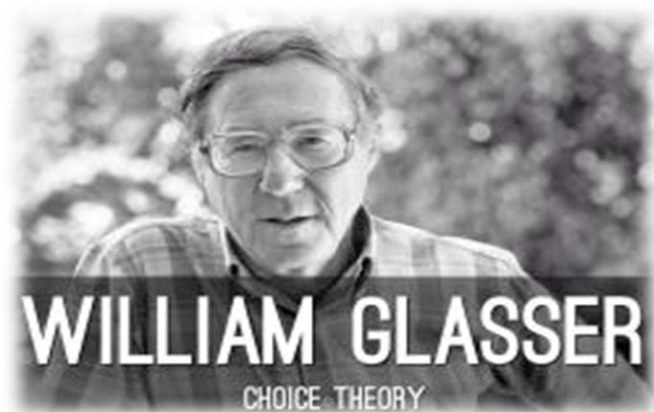
به تنهایی فعالیت میکنند

سریع کسل
می شوند

ریسک پذیرند

ماشین رفتار

تمام رفتارهای ما **رفتار کلی** هستند (چون از چند بخش تشکیل می شود)

از نگاه گلاسر هر رفتار کلی ۴ مؤلفه دارد:

عمل ، تفکر ، احساس و فیزیولوژی

عمل (راه رفتن، حرف زدن، خندیدن)

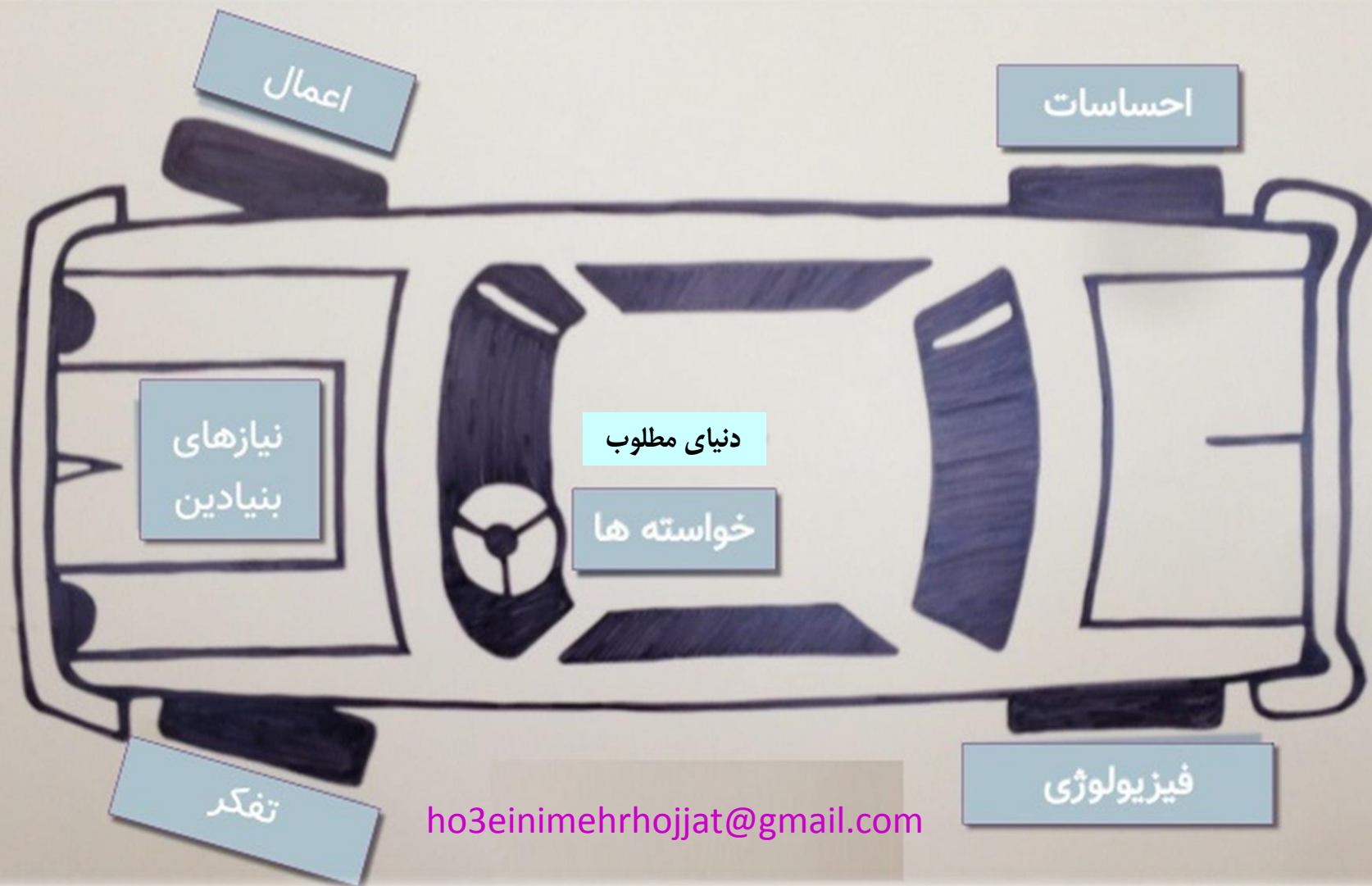
فکر (رویاپردازی ، تجزیه تحلیل، ...)

احساس (غم ، خوشحالی ، نگرانی ...)

فیزیولوژی (درد، سرگیجه ، تب)

بر اساس تئوری انتخاب هر رفتاری که از ما سر می زند یک انتخاب است برای ارضا کردن یک یا چند نیاز.

ماشین رفتار ویلیام گلبر

ho3einimehrhojjat@gmail.com

چرخ های جلو فکر و عمل هستند و چرخ های عقب فیزیولوژی و احساس

مانند همه ماشین ها، چرخ های جلوی ماشین رفتار را می توان مستقیماً از طریق فرمان کنترل کرد اما چرخ های عقب را نمی توان چرخاند. اما اگر چرخ های جلو بچرخند به تبع آن ها کل ماشین و چرخ های عقب نیز مسیرشان تغییر می کند.

ما می توانیم عمل و فکرمان را کنترل کنیم.

ما عمل و فکرمان را انتخاب می کنیم و احساس و فیزیولوژی ما در نتیجه آن تغییر می کنند. وقتی به خاطرات خوش فکر می کنید و یا بدون دلیل می خندید احساساتان تغییر می کند.

در هنگام افسردگی فرد نمی تواند احساس یا فیزیولوژی خود را تغییر دهد.

اما یک پیاده روی ساده می تواند همه مؤلفه های دیگر رفتار را تحت تاثیر قرار دهد.

همه این رفتارها برای برآورده کردن نیازهای اساسی ما هستند.

افراد مختلف برای ارضا کردن این نیازها رفتارهای مختلفی از خود نشان می دهند.

این تفاوت به دلیل تفاوت در دنیای مطلوب افراد است.

در ماشین رفتار، نیازهای اساسی موتور ماشین و دنیای مطلوب فرمان ماشین است.